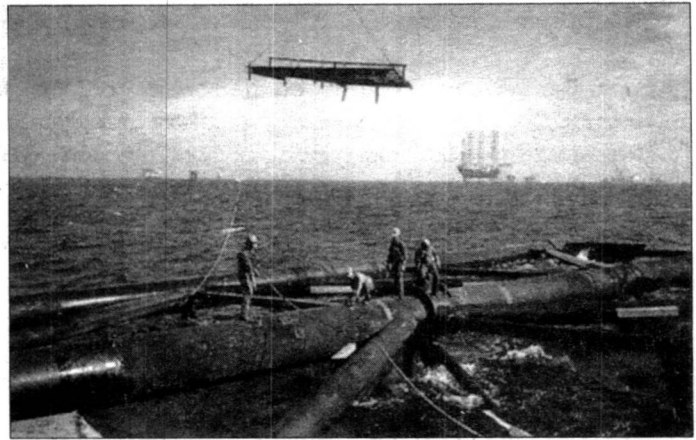

මාසික විශේෂාංගය

සාගර පුරාවිද්‍යාව, ලෝකයේ සාගර ජලය තුළ සංස්කෘතික උරුමය පිළිබඳව කරනු ලබන අධ්‍යයනය ලෙස හැඳින්විය හැක. ආකාර දෙකක පුරාවිද්‍යා බිම් මෙම උරුමයන් නිරූපණය කරයි. කිසිදු වෙනසක් නොවී පවත්නා සාගරය තුළ ගිලුණු තහනර, තැටි නොටුපල ගම්මාන වශයෙන් පලමු වර්ගයද අනිකුයේදී මුහුදුබත් වූ තැටි සහ ඒවා ආශ්‍රිතව පවත්නා වස්තූන්ගේ තෂ්ඨාවශේෂ ද දෙවන වර්ගය ලෙස සැලකිය හැක. සමුද්‍රසික පුරාවිද්‍යාව සංවර්ධනයට, පසුගිය වසර 50 ක් තුළ සිදු කරනු ලැබූ SCUBA කිමිදුම් ක්‍රමය ආධාරයෙන් සිදුකළ මුහුදු පතුලේ ගවේෂණ, මැනුම්, ජායාරූප ගතකිරීම හා පුරාවස්තු සෙවීමේ ශිල්පීය ක්‍රම සාද්‍රවම බලපාන ලදී. ලොව සාගර ඉතිහාසය පිළිබඳ දැනුම ඇති කිරීමට සාගර පුරාවිද්‍යාවේ අත්‍යවශ්‍ය බව අද පිළිගෙන ඇත. එම ලැබෙන සාක්ෂිවලින් පෙර කල තිබූ නාවික නිර්මාණ ශිල්පය, තැටි නිපදවීම, වෙලඳ මාර්ග සහ බඩු ප්‍රවාහනය, යුද්ධ සංග්‍රාම, නවීකරණය සහ ජනාවාස පිළිබඳ විස්තර සපයා දී ඇත. එය එසේ වුවත් මෙම දිය යට සංස්කෘතික උරුමයන් වෙත ලොව පුරා විසිර පවතින පුරාවස්තු කොල්ලකරුවන්ගේ නර්ජනයට ලක්ව ඇත.

ලොව බොහොමයක් රටවල් ඔවුන්ගේ මෙම උරුමය ආරක්ෂා කරගැනීම සඳහා එක්සත් ජාතීන්ගේ සාගර නීතිය පිළිබඳ සම්මුතිය මගින් දක්වා ඇති අංක 303 වගන්ති ප්‍රකාරව නීති පනවා ඇත. ශ්‍රී ලංකාවේ මේ පිළිබඳ ජාතික ජලජ සම්පත් නියෝජිතයන්ගේ සහායක වශයෙන් සිටි ආචාර්ය හිරන් ජයවර්ධන මහතා විසින් 1981 දී මූලික පියවර ගන්නා ලදී. මෙම සම්පත්වල පුරකෂිතතාව සඳහා නීතිමය ආරක්ෂාව අත්තර් අමාත්‍යාංශ කොමිටියක් සහ ශ්‍රී ලංකාවේ සමුද්‍රසික සංස්කෘතික උරුමය කළමනාකරණය, පාලනය හා ආරක්ෂාව සඳහා සමුද්‍රසික සංස්කෘතික උරුම අධිකාරියක් ඇති කිරීම සඳහා පමණක් සකසන ලද අතර මෙම

සාගරයේ සැඟවුණු අමෙරි උරුමය

ලොව බොහොමයක් රටවල් ඔවුන්ගේ මෙම උරුමය ආරක්ෂා කරගැනීම සඳහා එක්සත් ජාතීන්ගේ සාගර නීතිය පිළිබඳ සම්මුතිය මගින් දක්වා ඇති අංක 303 වගන්ති ප්‍රකාරව නීති පනවා ඇත.

පුරාවිද්‍යා උපදේශක ගිහාන් ජයතිලක විසිනි

පනත නොබෝ දිනකින් පාර්ලිමේන්තුව වෙතට ඉදිරිපත් කිරීමට නියමිත ය. මේ වනතෙක් ශ්‍රී ලංකාවේ පුරාවස්තු පිළිබඳ ආඥා පනත (අතුරු ආඥා පනත 1988 අප්‍රියෙල්) මගින් නාවික සැතපුම් 12 දක්වා මුහුදු තීරයේ දිය යටට පවත්නා පුරාවස්තු සඳහා නීතිමය ආවරණය සපයයි.

ශ්‍රී ලංකාව ස්වභාවයෙන් ම ඉන්දිය සාගරයේ කේන්ද්‍රව පිහිටීමේ ලක්ෂණය හේතුවෙන් ක්‍රි. පූ. 5 වන ශත වර්ෂයේ පටන් ශ්‍රී ලංකාවට බටහිරින් සහ නැගෙනහිරින් පැමිණුණු නාවිකයන්ගේ ආකර්ෂණයට ලක්වුණි. 1962 දී පිටර් ට්‍රොක්මෝර්ටන් (Peter Throkmorton) විසින් මුල්ම සාගර පුරාවිද්‍යා

පර්යේෂණ හා පුහුණු ජාතික කොතුකාගාරය, විශ්වවිද්‍යාල, ශ්‍රී ලංකා සබ ඇක්වා සංගමය, සමුද්‍රසික උරුම භාරය සහභාගිත්වයෙන් සිදුකෙරුණි. මේ සඳහා විශේෂඥ දැනුම නැගෙනහිර ඕස්ට්‍රේලියානු සමුද්‍රසික කොතුකාගාර නිලධාරීන් විසින් ලබා දීම සිදු කෙරුණි.

ගාලු වරාය ව්‍යාපෘතිය

ගාලු වරාය ප්‍රදේශයෙන් 13 වන ශතවර්ෂයේ සිට 19 වන ශත වර්ෂය දක්වා පුරා වස්තු සොයා ගැනීමට හැකිවී ඇත. 1992 පටන් ශ්‍රී ලංකා ඕස්ට්‍රේලියා -නෙදර්ලන්ත සහයෝගීතා සමුද්‍රසික පුරාවිද්‍යා ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක වන ස්ථානය ලෙස ද

එම ප්‍රදේශය හැඳින්විය හැකිය. ගාලු වරාය පත්ලේ වර්ග මීටර් 62,400,000 ප්‍රමාණයක් Side Scan Magnometer GPS භාවිතයෙන් වාර 5 කදී අධ්‍යයනයට ලක් කරන අතර පුරාවිද්‍යා බිම් 23 ක් වාර්තා කිරීමට හැකිවිය. ලෝබනාගාර පර්යේෂණ නෙදර්ලන්ත සහ කොලොම් ලෝබනාගාරවල ඇති ලන්දේසි බටහිර ඉන්දීය සමාගමේ වාර්තා මේ සඳහා යොදා ගන්නා ලදී.

ඉහත සමාගම 17 වන ශතවර්ෂයේ පටන් ගාලු වරාය ප්‍රධාන වෙලඳ මධ්‍යස්ථානය වශයෙන් පවත්වාගෙන ගොස් තිබූ හෙයින් එම සමාගමේ වාර්තාවලින් මුහුදුබත්වූ තැටි සහ බඩුබාහිරදිය පිළිබඳ නිවැරදි තොරතුරු ලබාගැනීමට හැකිවිය. මෙම ව්‍යාපෘතියට 1998 වසරේ පටන් නෙදර්ලන්ත මුහුදින් එතෙර ඉතිහාසය හා සංස්කෘතිය පිළිබඳ දෙපාර්තමේන්තුවත් ඇමස්ටර්ඩැම් සරසවියත් නිල වශයෙන් සම්බන්ධ විය.

සංරක්ෂණය හා ගෙනහැර දැක්වීම

ඉහත ව්‍යාපෘති මගින් දිය තුළ පුරාවස්තු ගවේෂණය සඳහා ලබාදුන් තාක්ෂණ ඥානයට අමතරව මුහුදුබත්ව තිබූ පුරාවස්තු නියමාකාරයෙන් සංරක්ෂණය කිරීම පිළිබඳ ශිල්පීය ඥානය දේශීය සමුද්‍රසික පුරාවස්තු සංරක්ෂණ විද්‍යාගාරයක් මේ සඳහා ඉදිවෙමින් පවතින අතර ගාලු කොටුවේ පවත්නා ජාතික සමුද්‍රසික කොතුකාගාරය අලුතින් සොයාගත් මුහුදුබත්ව තිබූ ලෝභමය කාලතුවක්කු ආදී පුරාවස්තු ද එක් කිරීමට නියමිතය.

යෝජිත ඓතිහාසික ගාලු වරාය නවීන බහාලු පර්යන්තයක් බවට පත්කිරීමේ සංවර්ධන ක්‍රියාදාමය තුළ ශ්‍රී ලංකා රජය විසින් විශේෂ මුදලක් පුරාවස්තු ආරක්ෂා කරගැනීම සඳහා වෙන්කර ඇත. පුරාවස්තු ආඥා පනත අනුව ඕනෑම සංවර්ධන ව්‍යාපෘතියකට යොදවන මුදලින් 1% ක මුදලක් එම ව්‍යාපෘතිය තිසා ගොඩබිම හෝ දිය යට වූ පුරාවස්තු විනාශ කිරීමකට හෝ බලපෑමකට ලක්වේ නම් වෙන්කළ යුතුව ඇත. ප්‍රතිපත්ති තීරණයන් වරාය

මාසික විශේෂාංගය

සංවර්ධනය තීරණය කරද්දී සාගර පුරාවිද්‍යාත්මක ප්‍රතිස්ථාපනය කළ නොහැකි , නැවත ගොඩනැගිය නොහැකි ඓතිහාසික වැදගත්කමකින් යුතු ශ්‍රී ලංකාවේ සමුද්‍රසික ඉතිහාසයකට අයත් අංග බේරා ගැනීමට සංරක්ෂණය කිරීමට වහා කටයුතු කළ යුතුව ඇත. දැනට ශ්‍රී

ලංකාව අවට මුහුදේ සංරක්ෂණය කළ යුතුයැයි ඇස්තමේන්තු කළ මුහුදුබත්ව ඇති නැව් සංඛ්‍යාව 300 කටත් වඩා වැඩිය.

මේවා අතර 18 වන ශත වර්ෂයේ බ්‍රිතාන්‍ය හා ප්‍රදේශය අතර ත්‍රිකුණාමල මුහුදේ සිදුවූ නාවික යුද්ධය හේතුවෙන් ගිවිසුම් නැව් සහ දෙවන ලෝක යුද්ධයේදී මධ්‍යමුහුදු මුහුදේ ගුවන් යානාත් සමග මුහුදුබත්ව ඇති ගුවන් යානා

ප්‍රවාහනය කරන නැව් ප්‍රධාන නැතක් ගනී.

මීට අමතරව ක්‍රි. පූ. 3 සහ 4 කාලවලදී රෝමානු ,ග්‍රීක කාසි හා පවයාර රූපයක් මුහුදුබත්ව ඇති නැව් , ශ්‍රී ලංකාව අවට මුහුදේ සොයාගත හැක.

මෙම වර්ෂයේදී එක්සත් ජාතීන්ගේ (UNESCO) හි විශේෂ අංශයක් වන දිය තුළ සංස්කෘතික උරුමය සඳහා වන අන්තර්ජාතික

කමිටුව (International Committee for the underwater Cultural Heritage (ICUCH) මගින් සම්මත වූ සම්මුතියට අනුව ශ්‍රී ලංකාවට තම සමුද්‍රසික සංස්කෘතික උරුමය කළමනාකරණය කිරීමට අමතරව ඉන්දියානු සාගරය හා සම්බන්ධයෙන් ද ප්‍රධාන කර්තව්‍යයක් සිදුකිරීමට භාරව ඇත.